
ФУҚАРОЛИК СУДЛАРИДА БЕПУЛ АДВОКАТ КИМЛАРГА БЕРИЛАДИ?

Фуқаролик судларида бепул адвокат кимларга берилади?

Давлат ҳисобидан юридик ёрдам бу- тўлиқ ёки қисман давлат ҳисобидан кўрсатиладиган, жисмоний шахсларнинг ҳуқуқларини, эркинликларини ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган малакали юридик ёрдам ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига кўра давлат ҳисобидан юридик ёрдам кўрсатиши учун адвокат фақат жиноят ишлари бўйича суриштирувчи, терговчи, прокурор ёки суд томонидан жалб этилар эди. Эндиликда қонунчиликка бир қатор ўзгартиришлар киритилиб, фуқаролик ва маъмурий ишлар бўйича ҳам бепул адвокатлар қатнашиш жорий қилинди. Бу 2023 йил 16 июнда қабул қилиниб, расмий эълон қилинган кундан эътиборан уч ой ўтгач кучга кириши белгиланган Ўзбекистон Республикасининг “Давлат ҳисобидан юридик ёрдам кўрсатиш тўғрисида”ги қонун билан мустахкамланди.

Ушбу Қонуннинг 9-моддасига кўра, фуқаролик ишлари бўйича даъвогарлар ёки жавобгарлар белгиланган тартибда давлат ҳисобидан юридик ёрдам олиш ҳуқуқига эга эканлиги белгилаб қўйилди. Ушбу Қонуннинг 11-моддасига асосан фақат ижтимоий нафақалар ва моддий ёрдам тайинлаш ҳамда тўлаш тўғрисидаги, ишга тиклаш ҳақидаги, иш ҳақини ундириш тўғрисидаги, алиментларни ундириш ҳақидаги, уйга киритиш, турар жойдан фойдаланиш ҳуқуқини йўқотган деб топиш ва кўчириш тўғрисидаги, меҳнатда майиб бўлганлик ёки соғлиқнинг бошқача тарзда шикастланганлиги, шунингдек боқувчининг вафот этганлиги туфайли етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш ҳақидаги, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 991-моддасида назарда тутилган тартибда терговга қадар текширувни амалга оширувчи органларнинг, суриштирув, дастлабки тергов, прокуратура органларининг ва суднинг қонунга хилоф ҳаракатлари туфайли етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш тўғрисидаги ишлар юзасидан давлат ҳисобидан юридик ёрдам кўрсатилади.

Давлат ҳисобидан юридик ёрдам кўрсатиш қуйидаги ҳолларда рад этилади агар:

давлат ҳисобидан юридик ёрдам олиш тўғрисидаги ариза ёки давлат ҳисобидан юридик ёрдам кўрсатиш ҳақидаги сўров юқоридаги Қонун талабларига мувофиқ бўлмаганда;

давлат ҳисобидан юридик ёрдам олиш тўғрисидаги ариза жисмоний шахснинг вакили томонидан унинг ваколатларини тасдиқловчи ҳужжатлар ёки қонунчиликда назарда тутилган ҳолларда, жисмоний шахс ва унинг вакили ўртасидаги қариндошлик муносабатларини тасдиқловчи ҳужжатлар тақдим этилмасдан берилганда;

психиатрия ёрдами кўрсатувчи психиатрия муассасасининг жисмоний шахсга психиатрия ёрдами кўрсатилаётганлигини тасдиқловчи маълумотномаси мавжуд бўлмаганда;

хотин-қизлар ва эркакларнинг тенг ҳуқуқлилиги бузилганлиги билан боғлиқ иш судда кўриб чиқиладиганлиги тўғрисидаги маълумотнома мавжуд бўлмаганда;

жисмоний шахс (унинг вакили) томонидан тақдим этилган ҳужжатларда ёлғон ёки нотўғри ахборот мавжуд бўлганда;

жисмоний шахсга илгари фуқаролик ишлари ёки маъмурий ишлар бўйича айна ўша тарафлар ўртасидаги низо юзасидан айна ўша предмет тўғрисидаги ва айна ўша асослар бўйича ҳуқуқий ҳимоянинг барча воситалари қўлланилган ҳолда давлат ҳисобидан юридик ёрдам кўрсатилган бўлса (бундан янги очилган ҳолатлар бўйича қонуний кучга кирган суд ҳужжатларини қайта кўриб чиқиш ҳоллари мустасно).

Хулоса қилиб айтганда бепул юридик ёрдам кўрсатиш имкониятларини кенгайтирилиши ва шаффофлаштирилиши фуқароларга одил судловга эришиш даражасини оширишга хизмат / 2 қилади.

И.Рахмонов - Фарғона шаҳар адлия бўлими бош маслаҳатчиси, 3-даражари юрист

2024-07-03 10:56:52